

BARAZA LA WAWAKILISHI ZANZIBAR

Simu Nam. + 255 24 2230602/1
Fax Nam. + 255 24 2230215
Tovuti: www.zanzibarassembly.go.tz

SANDUKU LA BARUA 902,
ZANZIBAR
Barua Pepe: zahore@zanlink.com

MUHTASARI WA RIPOTI YA KAMATI YA FEDHA, BIASHARA NA KILIMO YA BARAZA LA WAWAKILISHI KWA MWAKA 2014/2015

Mheshimiwa Spika, Awali ya yote napenda kuchukua fursa hii kumshukuru Mwenyezi Mungu, Bwana wa viumbe vyote, kwa kutujaalia uhai, afya njema na taufiki ya kuweza kukutana hapa leo kwa ajili ya kutekeleza majukumu yetu muhimu ya kikatiba ya kuisimamia Serikali na kuwawakilisha wananchi wa Zanzibar katika kufanya maamuzi muhimu ya kitaifa. Aidha, naomba nikushukuru wewe Mhe Spika kwa kunipa nafasi hii ya kusimama hapa, mbele ya Baraza lako Tukufu kwa ajili ya kuwasilisha muhtasari wa ripoti ya Kamati ya Fedha, Biashara na Kilimo kwa mwaka 2014/2015.

Mheshimiwa Spika, lakini kabla ya kuwasilisha muhtasari huo, naomba kwa niaba ya Kamati ya Fedha, Biashara na Kilimo nami kuchukua nafasi hii kuungana na walio wengi kwa kutoa salamu za pole kwa ndugu, jamaa, familia, marafiki na wananchi wa Jimbo la Magomeni kutokana na kifo cha Mhe. Salmin Awadh Salmin ambae pamoja na nyadhifa kadhaa alizokuwa nazo, alikuwa pia ni Mwenyekiti wa Kamati hii ya Fedha, Biashara na Kilimo.

Mheshimiwa Spika, Kwa hakika Kamati ya Fedha, Biashara na Kilimo imepokea kwa huzuni na mshtuko mkubwa kifo cha Mwenyekiti wake huyo mahiri kilichotokea siku ya Alhamis, tarehe 19/2/2015 baada ya kuugua ghafla akiwa katika kikao cha kikazi cha kichama hapo Kisiwandui.

Mheshimiwa Spika. Akiwa Mwenyekiti wa Kamati hii, Mhe. Salmin alikuwa ni kiongozi imara, mbunifu, mchapakazi wa kweli, mstahamilivu, mwenye nidhamu, mwenye wingi wa hekima, busara, upendo na mashirikiano. Mhe. Salmin alikuwa ni Kiongozi shupavu, mwenye kujiamini na mwenye msimamo usioyumba katika kutetea masuala mbali mbali yanayohusu maslahi ya nchi hii na watu wake.

Mheshimiwa Spika, Sisi Wajumbe wako wa Kamati hii tumejifunza mengi mazuri kutoka kwa Mhe. Salimin ikiwemo ujasiri na kuwa na upeo na mawanda ya kujenga na kutetea hoja zenye maslahi ya nchi. Bila ya shaka sisi Wajumbe wa Kamati hii tuliobakia tutaendelea kuthamini na kuenzi mchango mkubwa aliutoa kiongozi wetu huyo mpendwa alipokuwa na Kamati hii kwa kuiga na kufuata yale yote mazuri aliyotuachia. Tunamuomba Mwenyezi Mungu aiweke pahala pema Peponi roho ya marehemu Mheshimiwa Salmin Awadh Salmin. **Amin.**

Mheshimiwa Spika, baada ya maelezo hayo sasa naomba kuwasilisha muhtasari wa ripoti ya Kamati hii ya Fedha, Biashara na Kilimo kwa mwaka 2014/2015 kama inavyoelekezwa na kanuni ya 108(14) ya Kanuni za Baraza lako Tukufu toleo la 2012.

Mheshimiwa Spika, kwa niaba ya Kamati ya Fedha, Biashara na Kilimo naomba nikushukuru wewe Mhe, Spika, Katibu wa Baraza la Wawakilishi, Mratibu wa Shughuli za Kamati na watendaji wako wote kwa kuiwezesha Kamati hii kufanya kazi zake zote bila ya matatizo kwa kipindi chote .

Mheshimiwa Spika, kwa namna ya pekee, napenda kutoa pongezi na shukurani za dhiti kwa Wajumbe na Makatibu wa Kamati hii ya Fedha, Biashara na Kilimo kwa mashirikiano yao makubwa waliyayonesha katika kipindi chote cha utekelezaji wa kazi za Kamati. Ni ukweli usiopingika kuwa mashirikiano yao ndio nyenzo pekee iliyoifanya Kamati hii kufanya kazi zake kwa ufanisi mkubwa.

Mheshimiwa Spika, Kamati ya Fedha, Biashara na Kilimo imeundwa kwa mujibu wa Kanuni ya 106 ya Kanuni za Baraza lako Tukufu toleo la 2012 . Aidha, majukumu ya Kamati hii yamefafanuliwa katika kanuni ya 110 ya kanuni hizo za Baraza. Katika utekelezaji wa majukumu yake Kamati hii imepewa dhima ya kusimamia Wizara tatu (3) zifuatazo :-

1. Wizara ya Kilimo na Maliasili
2. Wizara ya Fedha na
3. Wizara ya Biashara, Viwanda na Masoko

Mheshimiwa Spika, kwa upande wa muundo wa Kamati, Kabla ya Kifo cha Mhe Salmin Awadh Salmin ambae alikuwa ni Mwenyekiti wa Kamati, Kamati hii ilikuwa imeundwa na wajumbe saba(7) na makatibu wawili, lakini kwa sasa Kamati hii inaundwa na Wajumbe Sita (6) na makatibu wawili. na kama nilivyoeleza hapo awali kuwa Kamati imekuwa ikifanya kazi kwa mashirikiano makubwa baina ya Wajumbe pamoja na

makatibu wake. Hivyo, kwa kuthamini mchango wao mkubwa, naomba niwatambulisha kwa majina Wajumbe na makatibu hao kama ifuatavyo:

1. Mhe. Hija Hassan Hija	-	Makamo Mwenyekiti
2. Mhe. Asha Abdu Haji	-	Mjumbe
3. Mhe. Jaku Hashim Ayoub	-	Mjumbe
4. Mhe. Hamad Masoud Hamad	-	Mjumbe
5. Mhe. Raya Suleiman Hamad	-	Mjumbe
6. Mhe. Viwe Khamis Abdalla	-	Mjumbe
7. Ndg. Haji Khatib Haji	-	Katibu
8. Ndg. Fatma Omar Ali	-	Katibu

Mheshimiwa Spika, kwa mwaka huu wa fedha 2014/2015, Kamati ya Fedha, Biashara na Kilimo ilifanya kazi zake kwa muda wa wiki sita baina ya Unguja, Pemba na Tanzania Bara. Kamati pia ilipata nafasi ya kwenda Dubai kwa ajili ya kukagua utekelezaji wa Ofisi ya Shirika la Biashara la Taifa (ZSTC) iliyopo huko Dubai mnamo mwezi wa Oktoba, 2014.

WIZARA YA KILIMO NA MALIASILI

Mheshimiwa Spika, Sekta ya Kilimo na Maliasili bado inaenedelea kuwa ni mhimili mkuu wa uchumi wa Zanzibar, kwa kutoa mchango wa moja kwa moja katika kujikimu kimaisha, uhakika wa chakula, lishe na afya za wananchi walio wengi vijijini na mijini. Takwimu zinaonesha kuwa kwa mwaka wa fedha 2013/2014, sekta za Kilimo na Maliasili zilichangia asilimia 30 ya Pato la Taifa na inakadiriwa kuwa zaidi ya asilimia 70 ya wananchi wa Zanzibar wanategemea sekta hii kwa ajira na kipato.

Mheshimiwa Spika, Kutokana na umuhimu huo Kamati inaiomba sana Serikali kufanya juhudi za makusudi zitakazowezesha kazi za Wizara hii kupata fedha za kutosha hususan zile kazi za maendeleo, ili ile kauli mbiu ya "Kuleta Mapinduzi ya Kilimo" iweze kutekelezwa kwa vitendo kwani kwa vyovyote vile asilimia 15 tu ya fedha za maendeleo iliyopatikana hadi Novemba, 2014 ni finyu sana na kamwe haiwezi kutimiza kikamilifu azma ya Serikali ya kuleta Mapinduzi ya Kilimo hapa nchini.

IDARA YA MIPANGO, SERA NA UTAFITI

Mheshimiwa Spika, Kamati imesikitishwa kuona kuwa kazi ya kukamilisha ujenzi wa kituo cha Usarifu wa Mazao kiichopo Kizimbani, imekuwa ikisuasua kwa muda mrefu sasa na Wizara pamoja na Serikali kwa ujumla imeshindwa kukamilisha ujenzi wa kituo

hicho ambao umebakia kwa asilimia ishirini (20) tu kwani asilimia 80 ya ujenzi huo imekamilika wakati ujenzi huo ulipokuwa chini ya usimamizi wa KOICA kupitia kandarasi walioajiriwa na Shirika hilo.

Mheshimiwa Spika, Kamati ilizidi kusononeshwa kuona kuwa Wizara imeshindwa kupata Shillingi Mia Tatu Sitini na Moja Million, Laki Nane na Themanini Elfu tu ambazo zinahitajika kwa ajili ya kukamilisha ujenzi wa kituo hicho. Cha kutia chungu zaidi ni pale Kamati iliposhuhudia mashine na vifaa mbali mbali vilivyopo katika ghala la Wizara, Bandarini, Malindi ambavyo viliingizwa nchini muda mrefu sasa, vimekaa bure vikisubiri muda wa kukamilika kwa ujenzi wa kituo hicho ambao haujulikani, na baadhi ya vifaa hivyo zikiwemo kemikali (reagents) za maabara vimeanza kuharibika.

Mheshimiwa Spika, kwa kuwa kituo hicho kitakachokuwa na maabara mbali mbali za usarifu wa mazao ni muhimu sana sio tu kwa wakulima lakini pia kwa wadau wengine ikiwemo Taasisi ya Viwango (ZBS). Na kwa kuwa ujenzi wa kituo hicho umeshafikia hatua kubwa za ujenzi wake. Na kwa kuwa mashine na vifaa kwa ajili ya kituo hicho vimekaa bure kwa muda mrefu vikisubiri kukamilika kwa ujenzi wa kituo hicho. Hivyo basi, Kamati inaitaka Wizara na Serikali kwa ujumla kutoa kipaumbele maalum katika kulikamilisha jengo la kituo hicho cha usarifu wa mazao, Kizimbani kwani Kamati haioni sababu za msingi kwa Serikali kushindwa kulikamilisha jengo hilo muhimu isipokuwa ni kukosa kuwa na mipango madhubuti na kukosa kupanga vipaumbele vyake kwa umakini.

PROGRAMU YA MIUNDOMBINU YA MASOKO NA UONGEJAZI THAMANI MAZAO NA HUDUMA ZA FEDHA VIJIJINI (MIVARF)

Mheshimiwa Spika, pamoja na kuendelea vizuri kwa ujenzi wa barabara zinazojengwa kwa kiwango cha kifusi kupitia mradi wa 'MIVARF', Kamati imebaini changamoto kadhaa ikiwemo ile ya kusambaa kwa vumbi linalotokana na barabara hizo kunakohatarasha afya za wananchi wanaoishi katika maeneo ya karibu na barabara hizo pamoja na kuchafua mazingira na haiba ya maeneo hayo.

Mheshimiwa Spika, kutokana na hali hiyo Kamati inaitaka Wizara ya Kilimo na Maliasili ishirikiane na Wizara ya Miundombinu na Mawasiliano ili kuona uwezekano wa kuziimarisha zaidi barabara hizo kwa ajili ya kuwaepusha wananchi wanaoishi karibu na barabara hizo kutokana na athari ya vumbi kwa afya zao pamoja na kuzifanya barabara hizo ziwe imara zaidi.

IDARA YA KILIMO

Mheshimiwa Spika, Uhaba na uchelewaji wa fedha za matayarisho ya kilimo cha mpunga, upungufu na uchakavu wa vitendea kazi ikiwemo majembe ya matrekta, Uhaba wa mafundi na madereva wa matrekta pamoja na kuchelewa kwa wakulima kulipia gharama za kulimiwa mashamba yao kwa wakati zimeendelea kuwa ni miongoni mwa changamoto sugu zinazorotesha kazi za Idara hii ambayo ndio kiini cha Wizara hii.

Mheshimiwa Spika, Kwa kuwa matayarisho ya kilimo cha mpunga hufanywa kwa wakati maalum ni vyema Wizara na Serikali kujipanga vizuri zaidi kwa kuhakikisha upatikanaji wa fedha wa uhakika na wa wakati ili kuwaondoshea wakulima usumbufu unaotokana na athari ya kuchelewa kwa matayarisho ya mapema ya kilimo hicho.

Mheshimiwa Spika, kwa kuwa kumejitokeza tatizo la udhaifu wa vifaa vya matrekta mapya kulingana na ugumu wa ardhi yetu, Kamati inaishauri Wizara kufanya utafiti wa kina juu ya vifaa vilivyomo katika matrekta kabla ya kununua matrekta hayo ili matrekta yanayonunuliwa yaweze kumudu hali halisi ya ardhi katika mashamba mbali mbali.

IDARA YA UHAKIKA WA CHAKULA NA LISHE

Mheshimiwa Spika, Kamati hairidhishwi hata kidogo na kitendo cha kutoingiziwa fedha kazi muhimu ya ukarabati wa ghala la Hifadhi ya Chakula na kwa kuwa ni muda mrefu sasa kazi hii haijafanyika kutokana na kutoingiziwa fedha, ipo haja sasa kwa Wizara na Serikali kwa ujumla kuona umuhimu mkubwa wa nchi yetu kuwa na ghala la Hifadhi ya Chakula linalofanyakazi ili kuweza kukidhi mahitaji ya dharura ya chakula hapa nchini.

CHUO CHA KILIMO KIZIMBANI

Mheshimiwa Spika, Jukumu kubwa la Chuo hiki ni kutoa mafunzo katika fani za kilimo, maliasili na mifugo katika ngazi tofauti. Pamoja na jukumu hilo, Chuo pia kina jukumu la kulisimamia na kuliendeleza shamba la RAZABA lililopo Bagamoyo, Tanzania Bara.

SHAMBA LA RAZABA, MAKURUNGE - BAGAMOYO.

Mheshimiwa Spika, Wakati Kamati ilipokuwa katika shamba la Makurunge, Bagamoyo ilipewa taarifa kuwa Serikali ya Mapinduzi ya Zanzibar ilianzisha shamba hilo la Mifugo ya Ngo'mbe wa nyama mnamo mwaka 1976 ili kukidhi mahitajio yake ya kitoweo nchini ambapo wakati huo shamba hilo lilikuwa na ukubwa wa hekta zaidi ya 28,000.

Aidha, licha ya kusitishwa kwa shughuli za mifugo kwa muda mrefu, mnamo mwaka 2007, Serikali ya Mapinduzi ya Zanzibar iliridhiana na Serikali ya Jamhuri ya Muungano

wa Tanzania na kuligawa shamba hilo sehemu mbili zenye ukubwa wa hekta 22,000 na 6200 kila moja ambapo Serikali ya Mapinduzi ya Zanzibar sasa imebakiwa na hekta 6200 na hekta 22,000 zimechukuliwa na Serikali ya Jamhuri ya Muungano wa Tanzania kwa maendeleo mengine chini ya uwekezaji wa ubia na kampuni ya kigeni.

Mheshimiwa Spika, pamoja na jitihada mbali mbali zilizochukuliwa na Serikali katika eneo la shamba hilo iliobakishiwa, Kamati imebaini changamoto mbali mbali katika shamba hilo ikiwemo baadhi ya maeneo ya shamba hilo kuvamiwa na wananchi kwa ujenzi, malishio ya wanyama na kilimo. Aidha, Licha ya juhudi za Wizara za kuomba hatimiliki ya eneo hilo, hadi Kamati ilipolitembelea shamba hilo (tarehe 17/12/2014), hatimiliki ya shamba hilo ilikuwa bado haijapatikana.

Mheshimiwa Spika, kutokana na changamoto zote hizo Kamati inaishauri Wizara pamoja na Serikali ya Mapinduzi ya Zanzibar kwa ujumla kuendeelea kukaa pamoja na Serikali ya Jamhuri ya Muungano wa Tanzania ili kupata njia muafaka ya kuzitatua changamoto za shamba hilo la Makurunge ikiwa ni pamoja na kufanikisha kupatikana kwa hatimiliki ya shamba hilo. Aidha, kwa kuwa shamba hilo lina maeneo tofauti likiwemo eneo la ufukweni kuna haja kwa Serikali kuzingatia kwa makini matumizi ya shamba hilo ili matumizi hayo yalingane na maumbile halisi ya eneo hilo na hatimae kuweza kutoa tija kubwa zaidi kwa Serikali na kwa wananchi wa Zanzibar kwa ujumla.

TAASISI YA UTAFITI WA KILIMO, KIZIMBANI

Mheshimiwa Spika, Pamoja na ufinyu wa bajeti unaoikabili Taasisi hii, Kamati inashangazwa sana kuona kuwa Taasisi hii imefanywa kama kijitengo tu cha Wizara wakati Taasisi hii imepewa nguvu na mamlaka ya kisheria ya kutekeleza majukumu yake. Kamati imegundua kuwa tangu mwaka 2012 ilipopitishwa Sheria ya kuanzisha Taasisi hii, Taasisi hii imekuwa ikifanyakazi bila ya kuwa na Kanuni wala Baraza lake ambalo limetajwa katika Sheria hiyo. Hali ambayo inaifanya Taasisi hii kufanya kazi zake katika mazingira magumu kiutendaji na kifedha.

Mheshimiwa Spika, kutokana mapungufu hayo Kamati inaitaka Wizara kukamilisha Kanuni za Sheria ya Utafiti wa Kilimo ili Taasisi hii ya Utafiti wa Kilimo iwe na nguvu za kuweza kufanya kazi zake kwa mujibu wa taratibu za Sheria. Sambamba na hilo,

Mheshimiwa Spika, kwa upande wa Kituo cha Utafiti wa Kilimo cha Matangatuani, Pemba Kamati inaitaka Wizara kufanya kila jitihada ili kuwezesha upatikanaji wa Tsh milioni 15 zinazohitajika kwa ajili ya kukamilisha utafiti wa miche ya mikarafuu kutokana na umuhimu mkubwa wa utafiti huo katika uchumi wa nchi yetu.

Mheshimiwa Spika, pamoja na maeneo hayo niliyoyaeleza, Kamati pia iligundua changamoto kadhaa katika maeneo mbali mbali yakiwemo ya Idara ya Umwagiliaji Maji na Idara ya Misitu na Maliasili Zisizorejeshika na kutoa maoni na maagizo yanayaakisi maeneo hayo kama inavyoonekana katika Ripoti ya Kamati hii.

WIZARA YA FEDHA

Mheshimiwa Spika, kama inavyofahamika kuwa Wizara hii ina majukumu makubwa katika nchi yakiwemo ya kusimamia Mapato ya Serikali yakijumuisha ya ndani na kutoka nje ya nchi, kusimamia na kudhibiti matumizi ya fedha za Umma, kusimamia Mali za Serikali pamoja na kusimamia Sekta ya Fedha nchini na mandeleo yake.

Mheshimiwa Spika, ni miaka mingi sasa suala la upatikanaji wa mapato kutoka nje hasa misaada ya Washirika wa Maendeleo limekuwa likikabiliwa na changamoto kadhaa zinazopelekea upatikanaji wa misaada hiyo kutokuwa na uhakika. Kwa mwaka huu wa fedha wa 2014/2015, upatikanaji wa misaada ya Washirika wa Maendeleo hasa misaada ya kibajeti (GBS) umekumbwa na dhuruba kubwa.

Mheshimiwa Spika, Kamati ilitushwa kuona kuwa hadi mwezi wa Disemba, 2014 wakati Kamati ilipokuwa inapokea taarifa ya utekelezaji wa malengo ya bajeti ya Wizara hii kwa kipindi cha Julai hadi Novemba, 2014, kwa kiasi kikubwa misaada ya kibajeti (GBS) kwa upande wa Serikali ya Mapinduzi ya Zanzibar ilikuwa imesitishwa na wafadhili kutokana na sakata la Akaunti ya “**Tegeta Escrow**” lililotokea katika Serikali ya Jamhuri ya Muungano wa Tanzania hali ambayo imepelekea mambo mengi hususan ya kiutendaji kuzorota.

Mheshimiwa Spika, “Ndege mmoja aliye mkononi ni bora zaidi kuliko kumi walio kichakani”. Hivyo basi, kutokana na mwenendo wa kusuasua kwa upatikanaji wa misaada hiyo ya Washirika wa Maendeleo, kuna haja kwa Serikali kuandaa mikakati madhabuti ya kukabiliana na hali hiyo ikiwa ni pamoja na kupanga mipango na bajeti zetu kulingana na hali halisi ya mapato yatokanayo na vianzio vya ndani vya mapato. Aidha, Serikali iweke mikakati imara ya kudhibiti kisawasawa mianya ya upotevu wa mapato, ibuni mikakati mipya ya kuongeza mapato pamoja na kuweka mikakati mahsusi ya kuwavutia wawekezaji wa ndani na nje ya nchi kwa kutumia rasilimali zilizopo nchini ikiwemo bahari kuwekeza hapa nchini ikiwa ni pamoja na uwekezaji katika uvuvi wa bahari kuu na viwanda vya samaki.

OFISI KUU, PEMBA

Mheshimiwa Spika, Kamati ilishuhudia kuwa jengo linalotumiwa na Ofisi ya Wizara ya Fedha, Pemba kwa sasa ni bovu na Kamati imebaini kuwa hata ofisi ya Afisa Mdamini wa Wizara hiyo ina nyufa zinazohatarisha usalama wa wafanyakazi wa ofisi hiyo. Aidha Ofisi hiyo imekuwa inakosa baadhi ya kumbukumbu muhimu za kikazi zikiwemo za matumizi ya fedha za maendeleo za taasisi mbali mbali za Serikali zilizoko Pemba, pamoja na kumbukumbu za wastaafu kutoka Pemba waliopewa kiinua mgongo.

Mheshimiwa Spika, Kamati pia imegundua kuwepo kwa mgongano wa kimuundo baina ya Ofisi ya Wizara ya Fedha, Pemba na Wizara nyengine kwa Pemba ambapo Ofisi hiyo imezigawa sehemu zake na kuziita kuwa Divisheni wakati Wizara nyengine kwa Pemba zimegawa sehemu zao na kuziita kuwa ni Idara kama vile zilivyo kwa Unguja.

Mheshimiwa Spika, kutokana na hali hiyo, Kamati inaitaka Wizara ichukue hatua za haraka za kuzitatua changamoto hizo ikiwa ni pamoja tatizo la ubovu wa jengo linalotumiwa na Wizara kwa Pemba kwa kuwa jengo hilo linahatarisha maisha ya wafanyakazi wa ofisi hiyo. Aidha, Kuna haja kwa Wizara kuweka mfumo mzuri zaidi wa kuiunganisha Ofisi ya Wizara iliyopo Pemba ili kumbukumbu muhimu za kikazi zikiwemo za matumizi ya fedha za maendeleo za taasisi za Serikali zilizopo Pemba pamoja na kumbukumbu za wastaafu waliopewa kiinua mgongo ziweze kupatikana katika Ofisi hiyo.

MAMLAKA YA UKUZAJI VITEGA UCHUMI (ZIPA)

Mheshimiwa Spika, jukumu kubwa la Mamlaka hii ni kushajiisha wawekezaji wa nje na ndani kuwekeza nchini pamoja kuwasaidia wawekezaji kufikia malengo yao ya uwekezaji.

Mheshimiwa Spika, Uvamizi katika baadhi ya maeneo huru ya Uwekezaji, Fumba unaofanywa na wananchi kwa shughuli za ujenzi wa nyumba za kuishi unaonekana kuwa ni changamoto sugu inayoikabili Mamlaka hii. Hivyo, Kamati inaona bado kuna haja kwa Mamlaka ya Ukuzaji Vitega Uchumi (ZIPA) kuzidisha kasi ya utoaji wa elimu kwa wananchi, viongozi na wawekezaji wenyewe juu ya taratibu za Serikali katika ardhi ya wawekezaji. Aidha, Kamati inaitaka Mamlaka iharakishe juhudi zake za kukamilisha miundombinu mbali mbali katika maeneo huru ya uwekezaji ikiwemo miundombinu ya barabara.

SHIRIKA LA BIMA LA ZANZIBAR

Mheshimiwa Spika, Shirika la Bima lilitayarisha mapendekezo ya Mishahara mipya pamoja na muundo mpya wa Utumishi wa Shirika hilo (Scheme of Services) ambapo fedha kwa ajili ya utekelezaji wake tayari zimeshatengwa na Shirika. Hata hivyo, Kamati haikufurahishwa baada ya kupata taarifa kuwa barua iliyopelekwa Kamisheni ya Umma mwezi wa Oktoba, 2014 inayohusu dhamira ya marekebisho hayo imejibiwa mwezi Januari, 2015 kwa kueleza tu kuwa ombi hilo linashughulikiwa.

Mheshimiwa Spika, Mwenendo huu wa Kamisheni kuwa ni kikwazo katika maslahi ya watumishi wa Umma umesababisha baadhi ya wataalamu kukimbia kufanya kazi katika Shirika hilo la Bima na badala yake kujiunga na mashirika mengine yenye maslahi mazuri zaidi.

Mheshimiwa Spika, Kamisheni ya Utumishi wa Umma isiwe kikwazo cha kukwamisha maslahi na maendeleo ya watumishi wa Umma. Kamisheni ya Utumishi wa Umma isiwe chanzo cha kututoroshea wataalamu wetu. Kama tatizo ni Sheria yenyewe ya Utumishi wa Umma na Kanuni zake basi zirekebishwe, kama kasoro zipo katika utekelezaji wa Sheria hiyo basi kasoro hizo zichukuliwe hatua na kama tatizo ni Kamisheni yenyewe ya Utumishi wa Umma basi Kamisheni hiyo ivunjwe na iundwe upya lakini haiwezekani hata kidogo kuendelea kuwa na Taasisi ambayo kila kukicha inaibebesha Serikali mzigo wa lawama na kuwaacha baadhi ya watumishi wa Taasisi za Serikali wakisononeka na kunyong'onyea huku baadhi ya Taasisi hizo zikikimbiwa na wataalamu wake.

Mheshimiwa Spika, Kuna haja kwa Serikali kuzirekebisha kasoro zilizopo ili mashirika na taasisi za Serikali zinazojiendesha wenyewe kifedha, zisiwekewe vikwazo pindi zinapotaka kuongeza maslahi ya wafanyakazi wake kwani taasisi hizo maalum zinazozalisha fedha zina umuhimu wa pekee hapa nchini na zinafanya kazi katika ushindani mkubwa wa kimaslahi na hivyo zinahitaji fedha za kutosha kuwalipa wafanyakazi wake ili waweze kubakia katika Taasisi hizo na kuongeza huduma za kuzalisha mapato zaidi.

BENKI YA WATU WA ZANZIBAR (PBZ)

Mheshimiwa Spika, Kamati ilipata nafasi ya kupata taarifa za utekelezaji za Benki ya Watu wa Zanzibar katika tawi lake la Chake Chake (Pemba) pamoja na kukutana na Bodi ya Benki hiyo hapo Mpirani, Unguja.

Mheshimiwa Spika, suala la PBZ kuongezewa mtaji ni jambo lililo katika mjadala mzito baina ya Benki hiyo na mmiliki wake ambae ni Serikali ya Mapinduzi ya Zanzibar. Hata hivyo kwa kuwa suala hilo limekuwa likijadiliwa kwa muda mrefu, Kamati inaona kuwa

kuna haja kwa PBZ pamoja na Wizara kuangalia kwa kina hoja za kitaalamu zitakazoiwezesha PBZ kufanya kazi kwa ufanisi zaidi katika mazingira ya sasa ya ushindani wa kibiashara, kitaaluma na kiteknolojia.

BODI YA MAPATO ZANZIBAR (ZRB)

Mheshimiwa Spika, Kamati inaipongeza sana ZRB kwa kazi nzuri ya kuhakikisha inafikia malengo ya ukusanyaji wa mapato kama inavyopangiwa kwani hadi kufikia mwezi Januari 2015 Bodi hiyo ilikuwa imeshakusanya mapato ya asilimia 57 ya makadirio, Hata hivyo, Kamati ya Fedha, Biashara na Kilimo inaamini kuwa mapato mengi zaidi yanaweza kupatikana iwapo Bodi hii itaongeza juhudi za kubuni mikakati mengine ya muda mrefu ya ukusanyaji wa mapato. Pamoja kuongeza juhudi za kuweza kutambua mianya ya kukwepa kulipa kodi ili kuepusha upotevu wa fedha za Serikali zinazotokana na mapato ya kodi mbali mbali.

MAMLAKA YA MAPATO (TRA) OFISI YA ZANZIBAR

Mheshimiwa Spika, pamoja na changamoto kadhaa za masuala ya kodi zinazoikabili Mamlaka ya Mapato TRA kwa upande wa Zanzibar, Kamati imegundua changamoto ya kimuundo ambayo inaishushia hadhi Ofisi ya TRA, Zanzibar

Mheshimiwa Spika, Muundo wa TRA Zanzibar unaonesha kuwa TRA Zanzibar inaongozwa na Naibu Kamishna ambae anawajibika moja kwa moja kwa Kamishna wa Forodha Tanzania. Hali hii inaonesha kuwa Naibu Kamishna wa TRA Zanzibar yupo katika ngazi ya nne katika mtiririko wa ngazi za uongozi wa TRA ambazo ni Kamishna Mkuu wa TRA, Naibu Kamishna Mkuu wa TRA, Makamishna wa TRA, na Naibu Kamishna wa TRA.

Mheshimiwa Spika, Kamati inaona kuwa hii ni kasoro kubwa na hivyo inaitaka Serikali ya Mapinduzi ya Zanzibar ishirikiane na TRA Makao Makuu ili kasoro hii ya kumfanya Naibu Kamishna wa TRA Zanzibar kuwa katika ngazi ya nne katika ngazi za uongozi wa TRA anaewajibika kwa Kamishna wa Forodha iweze kurekebishwa. Aidha, Kamati inaitaka TRA kushirikiana na ZRB ili kuandaa mkutano wa pamoja utakao wajumuisha wadau mbali mbali wa kulipa kodi ili kujadili masuala muhimu yakiwemo ya ulipaji wa ushuru wa bidhaa hasa magari, misamaha ya kodi, udhibiti wa mianya ya ukwepaji kodi na mengine kama hayo.

WIZARA YA BIASHARA VIWANDA NA MASOKO

Mheshimiwa Spika,

Wizara ya Biashara Viwanda na Masoko ina jukumu la kusimamia masuala ya biashara na maendeleo ya viwanda nchini ikiwa ni pamoja na kuhakikisha tunakuwa na masoko ya uhakika ya bidhaa zetu ndani na nje ya nchi yetu. Majukumu haya sio madogo, ni makubwa kwa maendeleo ya nchi yetu na hasa ukizingatia kuwa sekta hii ya biashara na viwanda ni kichocheo kikubwa cha maendeleo ya uchumi popote pale duniani.

IDARA YA BIASHARA NA UKUZAJI MASOKO

Mheshimiwa Spika, Idara hii ina dhamana ya kusimamia masuala ya biashara na kukuza masoko. Katika kutekeleza wajibu wake, Idara hii pia ina wajibu wa kuzitafutia masoko endelevu ya ndani na nje bidhaa zinazozalishwa nchini na kuitangaza Zanzibar katika masoko ya ndani na nje.

Mheshimiwa Spika, bado kuna baadhi ya wafanyabiashara wanaoingiza biashara zilizopigwa marufuku hapa nchini. Aidha, katika miaka ya hivi karibuni kumejitokeza tofauti kubwa ya bei za bidhaa mbali mbali kati ya Unguja na Pemba kwa bidhaa za Pemba kuuzwa kwa bei ghali zaidi. Hivyo kuna haja kwa Wizara kwa kushirikiana na mamlaka husika kusimama kidete katika kuhakikisha kuwa chanagomto hizo zinachukuliwa hatua ili wananchi wetu wasizidi kuumia kutokana na athari za changamoto hizo.

SHIRIKA LA BIASHARA LA TAIFA (ZSTC)

Mheshimiwa Spika, Kamati inalipongeza sana Shirika hili la ZSTC kwa jitihada kubwa linazochukuwa katika kuhakikisha kuwa biashara zinazofanywa na Shirika hili zinaimarika na hatimae kupata tija na faida kubwa zaidi kwa maslahi ya nchi yetu. Hata hivyo Kamati inalihimiza Shirika hili kuendelea na juhudi zake za kufanya utafiti katika maeneo mbali mbali yakiwemo soko la karafuu, miche ya mikarafuu yenyewe pamoja na kutoa elimu kwa wakulima wa karafuu juu ya namna bora zaidi ya kuzishughulikia karafuu ili karafuu zinazozalishwa Zanzibar ziendelee kuwa na ubora unaokubalika Kimataifa.

TAASISI YA VIWANGO, ZANZIBAR

Mheshimiwa Spika, Taasisi ya Viwango Zanzibar (ZBS) imeanzishwa kwa mujibu wa Sheria ya Viwango Na. 1 ya Zanzibar ya mwaka 2011. Taasisi hii imeanza kazi zake rasmi September, 2012 ikiwa na jukumu la kuweka viwango na kusimamia ubora wa bidhaa na huduma nchini, iwe zinazozalishwa au kuingizwa nchini kutoka nje ya nchi. Hali hiyo inatarajiwa kuwa ni chachu ya maendeleo, kukuza uchumi wa nchi na kupunguza

umasikini pamoja na kulinda afya na usalama kwa watumiaji wa bidhaa na huduma pamoja na kuhifadhi mazingira ya nchi yetu.

Mheshimiwa Spika, Taasisi ya Viwango (ZBS) ni Taasisi inayohitaji fedha nyingi ili kukamilisha ipasavyo malengo yake, hivyo kuna haja kwa Serikali kuongeza kiwango na kasi ya uingizaji wa fedha kwa Taasisi hii ili iweze kuongeza kasi ya ufanisi katika utendaji wake.

HITIMISHO

Mheshimiwa Spika, kwa niaba ya Kamati ya Fedha, Biashara na Kilimo napenda kuchukua nafasi hii kuwapongeza kwa dhati viongozi na wafanyakazi wote wa Wizara hizo tatu zinazosimamiwa na Kamati hii pamoja na taasisi zao kwa juhudi wanazochukua katika utekelezaji wa kazi zao. Kamati pia inapenda kutoa shukurani tena kwa Wajumbe na Makatibu wa Kamati hii pamoja na wale wote waliofanikisha kazi za Kamati kwa mwaka wa fedha 2014/2015. Aidha, napenda kutoa shukurani za dhati kwa Waheshimiwa Wajumbe wa Baraza lako Tukufu kwa usikilizaji mzuri wakati wote wa uwasilishaji wa hotuba hii. Kamati inatoa wito kwa Serikali kutekeleza kwa vitendo yale yote yaliyoagizwa na kushauriwa na Kamati ili kuongeza ufanisi katika Wizara hizo.

Mheshimiwa Spika, naomba kutoa hoja.

Mhe. Viwe Khamis Abdalla

.....
Kny:Mwenyekiti,
Kamati ya Fedha, Biashara na Kilimo,
Baraza la Wawakilishi,
Zanzibar